

Guds folks høytider: Pinse

Spennende møter med jødiske røtter i vår tro

Forslag til feiring og undervisning,
spørsmål til samtale og forslag til aktivitet

Versjon 2018

Den Norske Israelsmisjon

Hva er greia med pinse, troens røtter og den bibelsk-jødiske arven?

Det er nesten 2000 år siden Jesu disipler fikk Den hellige ånd, og tunger av ild viste seg over hodene dere. Vi leser om dette i Apostlenes gjerninger kapittel 2. Det var ikke tilfeldig at disiplene var i Jerusalem denne dagen, de var der fordi det allerede var pinsefest, en høytid som jødene hadde feiret i århundrer før denne hendelsen. Pinsefestens røtter strekker seg nemlig over 3500 år tilbake i tid. Et spørsmål blir da: Hvordan skal vi forholde oss til, og forstå sammenhengen mellom den bibelsk-jødiske og kirkens pinsefest?

I dette undervisningsopplegget legges det vekt på den lange, kontinuerlige linjen mellom den bibelsk-jødiske pinsefesten, og det som skjedde og som er skildret i Apostlenes gjerninger. Samtidig er det viktig å påpeke at det skjer noe helt nytt på pinsedagen for 2000 år siden. Det nye var at Gud utøste sin Ånd over alle mennesker, noe som var lovet og forutsagt.

Vår kristne tro har jødiske røtter. Det kommer vi ikke utenom, og vi skal ha det med oss. Kirken tror på Israels Gud, og Israels Messias. Vi leser Bibelen, som er skrevet av jøder i en jødisk kontekst. Jesus var selv jøde, og hadde en jødisk livssyklus. Det samme hadde disiplene hans. Apostelen Paulus, som også var jøde, skriver at ved troen på Jesus, er vi som ikke er jøder, kommet nær til Gud.

I Romerbrevet kapittel 11 bruker Paulus et innpodningsbilde, hvor han taler om et tre. Han omtaler jødene som de naturlige greinene, samtidig som han sier at vi *er blitt podet inn blant greinene og har fått sevje fra roten sammen med dem* (Rom 11,17). Han skriver også om dette i Efeserbrevet, at vi som er hedninger *har del i samme arv, samme kropp og samme løfte i Kristus Jesus ved evangeliet* (Ef 3,6). På den måten er vi podet inn i Guds folk, og er blitt *de helliges medborgere og Guds familie* (Ef 2,19).

Dermed har vår tro jødiske røtter, og vi kommer ikke utenom det. Vi ser det som en rikdom for vår tro på at Gud har åpenbart seg gjennom sitt ord og sitt utvalgte folk. Dermed er det interessant og viktig å lære om de bibelsk-jødiske høytidene, og se dem i en kontinuerlig linje.

Gjennom dette opplegget vil du få en liten smak av våre jødiske røtter, den bibelsk-jødiske arven og kanskje en dypere forståelse av pinsefestens store sammenhengende linje – som altså strekker seg 3500 år tilbake.

Heftet inneholder:

- **Undervisningsmateriale** – kan tilpasses alle generasjoner, det kan brukes i smågrupper eller i større forsamlinger.
- **Forslag til enkel aktivitet** – noe barn kan lage, som minner oss om pinsefestens universelle kall til misjon og om at Gud er oss nær.
- **Spørsmål til samtale og refleksjon.**

De tre store høytidene

Tre ganger i året skulle israelittene komme sammen til høytid i Jerusalem. Da skulle de tre store høytidene feires! Først kom påsken, som var til minne om da Gud fridde israelsfolket ut fra Egypt. Dernest kom pinsefesten, som både var en landbruksfest og en historisk minnefest over at Gud hadde gitt israelsfolket sin lov – *Torahen* – på Sinaifjellet. Den siste store høytiden var Løvhyttefesten, som var til minne om at israelsfolket hadde levd i løvhytter da de vandret gjennom ørkenen i førti år.

Dette er de tre store bibelsk-jødiske høytidene, som vi ved troen på Israels Gud og Israels Messias har fått dype røtter til. Derfor er ikke dette bare en annen religions høytider, men det er også blitt våre. Vår tro har dermed dype jødiske røtter. Jesus selv feiret alle disse høytidene. Påsken, pinsen og løvhyttefesten var en del av hans liv, og hvert år reise han og familien opp til Jerusalem for å feire høytid (Luk 2,41).

1. Pinse: Torahen på Sinaifjellet

Sentralt i de bibelsk-jødiske høytidene er de tre tidsaspektene: *Fortid, nåtid og framtid*. Hver høytid skulle minne folket om noe Gud hadde gjort for dem i fortiden. Slik skulle de huske sine røtter og sin historie. Samtidig hadde festene et dagsaktuelt og hverdagslig tema. Ofte var det knyttet til jordbruk og innhøstning, men også diakoni og nestekjærlighet overfor sine medmennesker. Høytidene hadde også et sterkt framtidsaspekt, hvor folket minnet hverandre på det Gud hadde lovet å gjøre en gang der framme. I sentrum for framtidsaspektet var løftet om Messias – han som en dag skulle komme.

Alle de tre store høytidene har et fortidsaspekt som har med utvandringen fra Egypt og reisen mot det lovede land å gjøre. I jødiske synagoger betones for eksempel sammenhengen mellom Guds frelsesgjerning ved utferden fra Egypt (påsken) og konstitueringen av Gudsfolket på Sinai (pinsen).¹

Pinsefesten og Torah-feiring ble etter hvert en viktig del av høytiden. Folket feiret at Gud hadde gitt dem sin lov, og at de gjennom det var konstituert som Gudsfolket. De tilhøre Gud, og forholdt seg til hans lover og bud. Torahen, som vi kjenner best som Mosebøkene, var på den måten en viktig del av høytiden.

Spørsmål til samtale og refleksjon.:

- Hvorfor tror du at israelsfolket feiret at de fikk Torahen, og ville minne hverandre på det, og hva kan vi lære av det?
- Finnes det noen likheter mellom den jødiske påske- og pinsefeiringen, og de vi som kristne feirer?
- Dersom du synes det er noen likheter, kan du prøve å si noe hvorfor det kan ha seg slik?

---

¹ Se <http://www.dmt.oslo.no/no/jodedom/helligdager/shavuot/Shavuot.9UFRjS5K.ips>

2. Pinsen: Kallet til diakoni og omsorg for andre

I den bibelsk-jødiske pinsefesten fikk diakoni og omsorg en sentral plass i feiringen. Nåtidspunktet var knyttet til landbruk, og gleden og takknemligheten over de første fruktene som var modne sent på våren i Israel. Samtidig fikk diakoni, nestekjærlighet og omsorg overfor de som manglet mat en sentral plass. I den sammenhengen fikk en liten, men viktig, fortelling i Det gamle testamentet en helt spesiell plass.

Pinsefestens store bibelfortelling var historien om moabitten Rut. Hun hadde giftet seg med en israeler, som hadde flyttet til landet Moab sammen med sin mor, far og bror. Historien begynner med flere tragedier, de tre mennene dør. Igjen sitter det tre enker, og Rut er en av dem. Sammen med sin svigermor, Noomi, drar Rut til landet Israel. De er begge fattige, og mangler mat. Rut går på åkrene og samler inn de kornaksene som bøndene har glemt, eller ikke ville ha. Slik overlevde Rut og Noomi.

En rik bonde med navn Boas ser at Rut går og plukker kornaks på åkeren. Han medkjensle for Rut og omsorg for henne, og han lar henne få plukke korn slik at hun og Noomi får mat. Denne fortellingen brukes i pinsefeiringen, for å minne folket om å ta vare på de som er fattige, vise omsorg og kjærlighet mot de som ikke har så mye.

Spørsmål til samtale og refleksjon:

- Hva kan vi gjøre for å vise kjærlighet og omsorg overfor våre medmennesker?
- Er det noe i historien om Rut og Boas vi kan lære noe av?

3. Pinsen: Løftet om en fornyelsesdag

Nå har vi sett litt på de to første aspektene med pinsen. Fortidsaspektet: minnet om at Gud gav folket Torahen på Sinaifjellet. Dagsaktuelt: omsorg og kjærlighet overfor medmennesker. Samtidig inneholder pinsefesten et framtidsaspekt, som vi nå skal se nærmere på.

I Det gamle testamentet ble det gitt løfter om en *fornyelsesdag*. Profetene, som på en spesiell måte fikk åpenbaringer fra Gud, fortalte at det en dag skulle skje noe ganske nytt. En av profetene het Jeremia, og han skriver:

Se, dager skal komme, sier Herren, da jeg slutter en ny pakt med Israels hus og Judas hus, ikke som den pakten jeg sluttet med fedrene deres den dagen jeg tok dem i hånden og førte dem ut av Egypt; den pakten brøt de, enda jeg var deres herre, sier Herren. Men dette er pakten jeg vil slutte med Israels hus i dager som kommer, sier Herren: Jeg legger min lov i deres sinn og skriver den i deres hjerte. Jeg skal være deres Gud, og de skal være mitt folk.
(Jer 31,31-33).

Jeremia forteller at Gud vil gjøre en ny pakt. Pakt betyr avtale. På Sinaifjellet hadde Gud gitt sin lov til israelittene på steintavler. Alle høytidene inneholder et sterkt framtidsaspekt. Folket visste at en dag ville Gud gjøre noe lignende som på Sinaifjellet, men på en helt ny måte. Istedenfor steintavler ville Gud gjøre noe nytt, og Jeremia bruker ordene *sinn* og *hjerte*. Han tenker ikke på muskelhjertet vårt, det som pumper blod til hele kroppen. Vi mennesker har også et hjerte vi ikke ser – et

usynlige ett. Det er der vi kan oppleve både sorg og glede. På den måten skriver Jeremia at Gud en dag vil komme enda nærmere menneskene enn han gjorde på Sinaifjellet. Profeten Joel fikk også vite litt om denne dagen, og skriver at *en gang skal det skje at jeg øser ut min Ånd over alle mennesker* (Joel 3,1).

4. Pinsen: Da fornyelsesdagen kom

Tre ganger i året kom israelsfolket sammen opp til Jerusalem for å feire høytid. Da var det skikkelig folkeliv, med fest og glede. De sang sanger, spiste mat sammen og feiret høytid. For snart 2000 år siden var det en spesiell pinsefest. Folket var samlet for å takke for innhøstningen som var begynt. De minnet hverandre om å vise omsorg og kjærlighet overfor sine medmennesker. De takket Gud for at han hadde gitt dem Torahan på Sinaifjellet, og de ventet på den dagen da Gud skulle utøse sin Ånd over alle mennesker.

Jesu sine disipler var også i Jerusalem. Alle Jesu disipler var jøder, og de fleste av dem hadde nok reist til Jerusalem under høytidene fra de var barn. Lukas forteller i Apostlenes gjerninger kapittel 2 at *da pinsedagen kom, var alle samlet på ett sted. Mens de satt der lød det en lyd fra himmelen som når en kraftig vind blåser, og tunger som av ild viste seg for dem. Det som så skjedde var at de alle ble fylt av Den hellige ånd.*

Lukas forteller at en stor folkemengde kom sammen da de hørte denne lyden. Dette var jøder som kom fra ulike steder, i tillegg til andre folkeslag. De ble meget forundret da de hørte disiplene tale til dem på deres eget morsmål! Ingen skjønnte hvordan dette kunne ha seg, og de undret seg på hva som nå skjedde.

En av disiplene til Jesus, Simon Peter, steg da fram og tok ordet. Han begynner talen sin slik: *Jødiske menn og alle dere som bor i Jerusalem. Merk dere hva jeg sier, og lytt nøye til mine ord* (Apg 2,14). Deretter sa han: *Her skjer det som er sagt gjennom profeten Joel: I de siste dager skal det skje, sier Gud, at jeg øser ut min Ånd over alle mennesker* (Apg 2,17).

Peter står altså fram denne pinsedagen og sier at nå skjer det som vi har ventet på i mange, mange år. Det profetene hadde sagt skulle skje, det skjer. Dermed var dette pinsen hvor Gud lot sin fornyelsesplan oppfylles. Det var ikke den første pinsen, men en ny pinse som står i en kontinuerlig linje med den bibelsk-jødiske.

Spørsmål til samtale- og refleksjon:

- Hvorfor tror du Peter sier at det som nå skjer hadde allerede profetene sagt?
- Hvordan kan vi si at pinsedag i Apostlenes gjerninger står i en kontinuerlig sammenheng med den bibelsk-jødiske pinsefesten?

5. Pinsen: Kallet til misjon

Pinsen er en tradisjonsrik og gammel fest for Guds folk. Samtidig er den ny hvert år. Vi minnes hva Gud har gjort for oss, og ser at ved troen er vi podet inn Gudsfolket. Vi

som ikke er jøder, har ved troen på Jesus har fått del i frelsens gaver sammen med dem. Apostelen Paulus skriver til menigheten i Efesos at gjennom Jesus *har både vi og dere adgang til Far i én Ånd. Derfor er dere ikke lengre fremmede og utlendinger. Nei, dere er de helliges medborgere og Guds familie* (Ef 2,18-19). Guds store plan og ønske er at alle mennesker skal lære ham å kjenne, og vi har *del i samme arv, samme kropp og samme løfte i Kristus Jesus ved evangeliet* (Ef 3,6).

Pinsefesten viser oss det universelle – Guds ånd til alle mennesker. De første som fikk Den hellige ånds gave, var jøder i Jerusalem – for nesten 2000 år siden. Men også den dagen var det mennesker fra andre folkeslag der. I løpet av årtusenene som har gått, har mennesker fra hele verden lært Israels Gud å kjenne. Gjennom forkynnelse, diakoni og nestekjærlighet spres Guds gode vilje for alle mennesker fortsatt i dag. Dette er vi med på gjennom misjon.

Vi er heldige som har fått høre om Jesus, er blitt døpt og lever i et godt og trygt samfunn. Mange andre mennesker har ikke fått den samme muligheten som vi. Pinsefesten minner oss om å være gode, kjærlige og omsorgsfulle mot andre. Slik fortellingen om Rut viser oss. Samtidig er pinsefesten et kall til å fortelle mennesker om evangeliet. Disse to elementene må gå hånd i hånd: evangelisering og diakoni. Dette jobber misjonsorganisasjonene for, og kirken er med i dette oppdraget.

Det finnes mange misjonsorganisasjoner i Norge. De har ulike oppgaver, men oppdraget er det samme. Den Norske Israelmisjon arbeider for og sammen med det folket som først fikk oppleve den nye pinsefesten og brakte budskapet videre til oss – det jødiske. Vår tro har dype jødiske røtter, og på mange måter står vi i en takknemlighetsgjeld til dette folket. Den Norske Israelmisjon arbeider blant annet med bekjempelse av antisemittisme, freds- og forsoningsarbeid, diakonale tjenester og evangelisering. Gjennom dette ønsker vi på en respektfull og kjærlig måte å fortelle det jødiske folk om deres egen Messias – Jesus.

Spørsmål til samtale og refleksjon:

- Hva betyr det for vår tro at den har jødiske røtter?
- Hva tenker du om misjonsarbeid i dag?
- Har du forslag til hvordan man kan feire og markere pinsefesten?

Aktivitetsforslag

Du trenger:

- A4 ark
- Fargeblyanter
- Blyant
- Saks (eventuelt)

Fremgangsmåte:

Hvert barn får utdelt ett A4 ark. Arket skal nå brettes i to, slik at det blir et A5 ark. Barna tegner et halvt hjerte på arket (kan være de yngste trenger hjelp). Så klippes papiret der streken går. Når man da bretter ut arket har man laget et papirhjerte.

På den ene siden av hjertet kan man skrive ulike takkeemner, utfordringer og drømmer. På den andre siden av hjertet skriver man konkrete forslag til hvordan vi på en konkret og aktiv måte kan vise omsorg og diakoni for andre mennesker.

Arket skal symbolisere at Gud hører på det vi forteller ham, og at han gjennom pinsefesten har kommet oss helt nær. Samtidig minner hjertet oss om at Gud kaller oss til nestekjærlighet, diakoni og misjon overfor andre mennesker.

Etterpå:

Hjertet kan de ta med seg hjem. Det vil da være en daglig påminner om pinsens budskap. Hjertene kan også henges opp i kirken eller i forsamlingen, og slik gi en sterkere tilknytning til kirkebygget eller forsamlingsbygget.

Vil dere ha flere forslag til feiring og undervisning om ulike høytider? Da er det bare å ta kontakt med Den Norske Israelsmisjon! Vi har ferdiglaget opplegg for pinse, høsttakkefest og påskemåltid.

Vi har blant annet spennende trosopplæringsopplegg, undervisnings- og foredragskompetanse, turer til Israel, Øst-Europa og Asia, freds- og forsoningsundervisning og oliventreprodukter laget av palestinske kristne fra Betlehem

Den Norske Israelsmisjon

Holbergs Plass 4, 0166 OSLO

Telefon: 22 98 85 00

Faks: 22 11 42 01

Kontonr: 3000.15.24425

Org.nr: N0970167978 MVA

www.israelmisjonen.no

post@israelmisjonen.no

Dette er et fornyet undervisningsopplegg fra Den Norske Israelsmisjon. Opplegget er utarbeidet i 2017 og 2018 av Vegard Soltveit, assisterende generalsekretær i Den Norske Israelsmisjon.

Opphavsretten tilhører Den Norske Israelsmisjon. Opplegget kan kun kopieres og mangfoldiggjøres etter avtale med Den Norske Israelsmisjon.

